

трѣбва да се обѣрнемъ къмъ оная наука, която почна да се разработва въ началото на XIX в. и която много спомогна на историята, а именно: къмъ археологията. Наистина, паметниците, монументитѣ сж прѣдставлявали прѣзъ всичкитѣ врѣмена интересъ за човѣка, но да се възползува той отъ тѣхъ, като отъ източници за историята, е станало много късно. Огначало се явили любители на стари прѣдмети, събирали ги и съставлявали отъ тѣхъ колекции. До колкото се знае, прѣвъ събирачъ на старини билъ въ 1335 год. италианецътъ *Оливе Форца* или *Форцета* изъ гр. Тревизо. Нѣ мжчно било за единъ човѣкъ съ ограничени срѣдства да състави богати и разнообразни колекции. И събирането на стари прѣдмети тръгнало по-успѣшно, когато самото правителство станало начело. Явили се публични музеи, дѣто всѣкой можалъ да се запозна съ събранитѣ прѣдмети и да ги изучи. Прѣвъ папа Сикстъ IV-и турналъ въ XV в. начало на музей върху капитолическия връхъ въ Римъ, а слѣдъ това лека полека се основали музеи и по другитѣ градове въ Европа. Заедно съ това се явили учени, които се заловили да изучаватъ събранитѣ прѣдмети, а прѣзъ 1478 г. италианскиятъ ученъ мжжъ Помпий Летъ основалъ особено дружество, тѣй наречената Академия на антиквариитѣ, съ цѣль да почне да се изучава всичко, което било вече намѣрено и събрано. Колкото повече се събирали и изучавали старитѣ паметници, толкова повече се развивалъ интересъ къмъ тѣхъ: почнали да се търсятъ навредъ, дѣто се прѣдполагало да ги има, — изъ черковитѣ, изъ монастиритѣ, изъ гробищата, по развалинитѣ; почнали се археологически разкопки по тия мѣста, дѣто имало стари храмове, гробове, палати и пр. Прѣвъ направилъ такива разкопки въ Римъ, въ 1515 г., по заповѣдъ на папа Левъ X-и, знаменитиятъ художникъ Рафаело.

Археологическитѣ паметници и разкопки оказали важни и разнообразни услуги на историческата наука: направили по-нагледни описанията и